

Fenomenologie radikální

Pavel Kouba v jedné eseji své nové knížky (Život rozumění, 2014) považoval za nezbytné opětovně zdůraznit, že „fenomenologická východiska nesdílím“ (str. 122). Vlastně už ani nemá cenu nějak opakovat, že ve skutečnosti fenomenologická hlediska (raději než „východiska“) spíše radikalizují než odmítám (nebo možná lépe: univerzalizují). Vlastně mi jde o odmítnutí toho, co kdysi ještě před válkou a výslovně po válce v jedné přednášce odmítal A.N.Whitehead jako omyl, totiž myšlenku „nezávislé existence“, ovšem pro mne ještě se silnějším důrazem. Izolované jsoucno, pokud nějaké připouštíme, je nutně jen virtuální, ale nikoli „reálné“, tj. není součástí světa, součástí univerza. Jsoucno, které se už součástí univerza stalo, stalo se „reálným“ tím, že začalo (mohlo začít) reagovat na své okolí a že také jeho okolí začalo (mohlo začít) reagovat na ně. A ovšem to dále znamená, že nemá smysl se tázat po „reálných“ vlastnostech atd. takového jsoucna, protože ani my, ale ani jiná jsoucna nemohou na takové jsoucno reagovat leč díky a v rámci své reaktibility. A tak na rozdíl od Husserla (a dalších fenomenologů na něho v tomto směru navazujících) nevytýkám „reálný“ svět před závorku, ale sám reálný svět považuji za ustavený a udržovaný díky reaktibilitě jsoucna, tento svět tvořících. Což vlastně neznamená nic jiného, než že všechna jsoucna jsou nejen spolutvůrci světa, jak se „jeví“ (a to nejen nám), ale že jsou také účastna na vzájemném spolutvoření všech ostatních vnitrosvětých jsoucna, která by jinak zůstala pouhou virtualitou. A proto nezůstávám ani v případě člověka a toho, jak se jemu jeví či ukazují jiná jsoucna, jen v rámci jeho subjektivity, nýbrž beru vážně v úvahu, že to, jak se mu věci ve světě jeví, je neodlučně spjata s tím, jak i prakticky na tyto věci reaguje, tedy s jeho praxí, která nutně znamená také skutečné ovlivňování aspoň některých věcí i v tom, jak „jsou“, tedy nikoli jen v tom, jak se ukazují nebo jeví. A to, jak „jsou“ ovšem nechápu, jak už řečeno, jako „jsou o sobě“, tedy odděleně, izolovaně od jiných věcí (skutečností), nýbrž v tom smyslu, jaký je výsledek onoho všeobecného a všestranného, byť neobyčejně komplikovaně strukturovaného reagování všeho na vše (čímž se snažím trochu vylepšit ono známé slovo o „všeobecné souvislosti všeho se vším“, jemuž se nedostává onoho velmi významného důrazu na to, že vedle nesčetných souvislostí tu jsou také nesčetné nesouvislosti, neboli že ty souvislosti mají jakési své úrovně a také meze).

(Písek, 141227-2.)